

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobcu **R.**, proti žalovanej **S.**, o zaplatenie 21.599,22 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 12 C 106/2009, v konaní o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. marca 2010 sp. zn. 15 Co 21/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 9. októbra 2009 č.k. 12 C 106/2009-43 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 21.599,22 Eur s 8,5% úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 8. mája 2009 do zaplatenia a nahradiť trovy konania vo výške 2.538,18 Eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že právoplatným rozhodnutím Okresného súdu Spišská Nová Ves z 28. februára 2008 č.k. 5 C 96/2005 bola žalobcovi uložená povinnosť podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. zaplatiť jeho bývalému zamestnancovi titulom mimoriadneho sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 23.899,62 Eur a náhradu trov konania 3.122,68 Eur, z ktorej sumy žalovaná žalobcovi

s poukazom na ustanovenie § 99 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nahradila len 2.300,40 Eur. V konaní nebolo sporné, že žalobca svojmu zamestnancovi v zmysle rozhodnutia súdu v celom rozsahu plnil, spornou v konaní zostala výška, ktorú je žalovaná povinná žalobcovi refundovať. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 16 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), podľa ktorého povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ a nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec, ktorému je poisťovňa povinná plniť v rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu. Uviedol, že vzťah medzi poisťovňou a zamestnancom je tzv. náhradovým vzťahom nadväzujúcim na primárny vzťah, ktorým je zodpovednostný vzťah medzi zamestnávateľom a zamestnancom, vyplývajúci z ustanovenia § 195 ods. 4 zákona č. 311/2001 Z.z. (ďalej len „Zákonník práce“), v zmysle ktorého zamestnávateľ zodpovedá svojmu zamestnancovi za škodu spôsobenú chorobou z povolania. Preto, keď žalobca zamestnancovi zodpovedal za škodu spôsobenú mu chorobou z povolania a na základe súdneho rozhodnutia i nad sumu uvedenú v § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., po tom, čo žalovaná neplnila a plnil sám žalobca, vzniklo mu právo na vrátenie tejto sumy z dôvodu bezdôvodného obohatenia žalovanej na jeho úkor podľa § 454 Občianskeho zákonníka.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 17. marca 2010 sp.zn. 15 Co 21/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Uviedol, že žalobca ako zamestnávateľ zodpovedá v zmysle Zákonníka práce za škodu spôsobenú chorobou z povolania svojmu zamestnancovi, pre ktorý prípad bol zo zákona úrazovo poistený a toto poistenie vykonáva žalovaná. Poukázal na ustanovenia § 44a ods. 2, § 44b ods. 1 a 2 zákona č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení do 1. januára 2004 (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“), podľa ktorého zamestnávateľ má právo, aby v prípade poistnej udalosti Sociálna poisťovňa zaň hradila preukázané nároky na náhradu škody na zdraví spôsobenej pracovným úrazom, ku ktorému došlo počas trvania poistenia zodpovednosti za škodu a chorobou z povolania, ktorá bola prvý raz preukázaná počas poistenia zodpovednosti za škodu a pokiaľ zamestnávateľ uhradil zamestnancovi takúto škodu, má právo, aby Sociálna poisťovňa uhradila ním nahradenú škodu, a to až do výšky, v akej bol povinný nahradiť škodu tomuto zamestnancovi. Keď bol žalobca zaviazaný zaplatiť poškodenému náhradu škody za sťaženie spoločenského uplatnenia právoplatným súdnym rozhodnutím, bola žalovaná na základe poistného vzťahu povinná za žalobcu poškodenému

plniť. Keďže žalovaná dobrovoľne neplnila a plnil sám žalobca, plnil za žalovanú. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že na strane žalovanej vzniklo bezdôvodné obohatenie na úkor žalobcu v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka, keď za súčasnej právnej úpravy niet iného výslovného ustanovenia v zákone o sociálnom poistení o povinnosti poisťovne plniť zamestnávateľovi v prípade, že sám plní svojmu zamestnancovi to, čo má plniť žalovaná z dôvodu zákonného poistenia. Vyslovenie prípustnosti dovolania vo výroku rozsudku odôvodnil ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. a tým, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, či napriek nedostatku výslovej právnej úpravy možno uložiť povinnosť Sociálnej poisťovni, aby uhradila zamestnávateľovi ním nahradenú škodu zamestnancovi až do výšky, v akej bol zamestnávateľ povinný na základe súdneho rozhodnutia nahradiť škodu jeho zamestnancovi.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Navrhla napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť, keď dôvodnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j., že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Nesúhlasila, že titulom zákonného poistenia bola povinná za žalobcu uhradiť súdom priznané mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu podľa § 7 ods. 2 vyhlášky. Podľa § 99 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v znení do 31. júla 2004 nemôže priznať náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo vyššej sume ako uvedenej v § 7 ods. 2 vyhlášky, ani uhradiť náhradu zvýšenú rozhodnutím súdu podľa § 7 ods. 3 vyhlášky nad túto sumu. Poukázala na právnu úpravu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri chorobách z povolania do 31. decembra 2003, aj od 1. januára 2004, pričom do 31. decembra 2003 bol zamestnávateľ sám povinný plniť k rukám poškodeného. Od 1. apríla 2002, kedy žalovaná ako univerzálny sukcesor vstúpila do práv a povinností pôvodného vykonávateľa poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania podľa § 3 zákona o Sociálnej poisťovni, až do jeho zrušenia 31. decembra 2003, vykonávala poistenie zodpovednosti za škodu podľa tohto zákona a podľa Zákonníka práce a zabezpečovala výplatu náhrady škody na zdraví za poistených zamestnávateľov podľa § 44a a nasl. zákona o Sociálnej poisťovni. Zamestnávateľ mal právo, aby pri vzniku poistnej udalosti Sociálna poisťovňa za neho hradila preukázané nároky na náhradu škody na zdraví spôsobenej chorobou z povolania, ktorá bola prvý raz zistená počas poistenia zodpovednosti za škodu. Náhradu škody žalovaná vyplácala podľa dispozície poisteného zamestnávateľa podľa § 44b zákona o Sociálnej poisťovni buď priamo k rukám poškodeného alebo formou refundácie zamestnávateľovi, ktorý už poškodeného odškodnil.

Avšak s účinnosťou od 1. januára 2004 je žalovaná ako verejnoprávna inštitúcia vykonávateľom sociálneho poistenia a v rámci neho úrazového poistenia a rozhoduje o nárokoch na dávky úrazového poistenia, pričom podľa § 259 zákona o sociálnom poistení o nárokoch na náhradu škody, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004 a o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, sa rozhoduje podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Poukázala na to, že v preskúmanom prípade nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vznikol poškodenému v roku 2005 na základe lekárskeho posudku, a preto sa nemôže posudzovať podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Preto keď postupovala podľa predpisov účinných od 1. januára 2004, postupovala správne, a nemožno jej uložiť povinnosť zaplatiť poškodenému náhradu škody, ani povinnosť nahradiť zamestnávateľovi ním zaplatenú sumu. Podľa jej názoru neexistuje právna norma, na základe ktorej by bolo možné odvodiť právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou, a pre nedostatok právnej úpravy jej nemožno uložiť, aby uhradila žalobcovi ním nahradenú škodu. S poukazom na ustanovenie § 243 O.s.p. požiadala o odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku.

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Ak sa prípustnosť dovolania opiera o výrok rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 238 ods. 3 O.s.p.), môže dovolací súd, okrem väd naplňujúcich znaky dovolacích dôvodov podľa § 241

ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p., skúmať rozsudok odvolacieho súdu len z hľadiska, či spočíva na správnom právnom posúdení veci. Rozhodnutím odvolacieho súdu o pripustení dovolania proti svojmu potvrdzujúcemu výroku je preto vymedzený i dovolací dôvod. Dovolanie nemožno odôvodniť inak, než s poukazom na dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., a to len vo vzťahu k tej právnej otázke, na riešenie ktorej odvolací súd pripustil dovolanie. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na tie dôvody, ktoré spadajú do rámca prípustného dovolacieho dôvodu. V dovolacom konaní predmetom posudzovania a riešenia môžu byť len právne otázky (na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený a ani vybavený procesnými prostriedkami – § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovoľateľka ani vo svojom dovolaní nenamietala, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

V danom prípade odvolací súd samostatným výrokom svojho rozsudku založil prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., keďže rozhodnutie o danej otázke považoval po právnej stránke za zásadného významu. Možnosť založiť prípustnosť dovolania neznamena, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania úplne ľubovoľne, rovnako nesmie ani v tomto rámci viesť k prenášaniu ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Z prieskumnej povahy dovolacieho konania vyplýva, že odvolací súd je oprávnený pripustiť dovolanie len so zreteľom na tú konkrétne vymedzenú právnu otázku zásadného právneho významu, ktorú sám vyriešil. Odvolací súd sa musí pritom sám vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a svoj myšlienkový postup musí

dostatočne odôvodniť aj s poukazom na všetky právne závery, ktoré v rámci rozhodovania zaujal. Ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, dovolateľ je oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. V dovolacom konaní môže byť potom predmetom posudzovania len správnosť riešenia nastolenej právnej otázky.

V prejednávanej veci dovolateľ namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav a dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Odvolací súd pripustil dovolanie za účelom vytvorenia procesnej možnosti preskúmať správnosť riešenia otázky, „či napriek nedostatku výslovnej právnej úpravy možno uložiť povinnosť Sociálnej poisťovni, aby uhradila zamestnávateľovi ním nahradenú škodu zamestnancovi až do výšky, v akej bol zamestnávateľ povinný na základe súdneho rozhodnutia nahradiť škodu jeho zamestnancovi“, pričom pri jej zodpovedaní dovolací súd konštatoval, že krajský súd nepochybil a vec posúdil po právnej stránke správne.

Odvolací súd považujúc rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne, vyriešil nastolenú právnu otázku tým spôsobom, že žalovaná je povinná uhradiť žalobcovi sumu, ktorú na základe právoplatného súdneho rozhodnutia zaplatil poškodenému nad sumu uvedenú v § 7 ods. 2 vyhlášky, pretože tým, že žalovaná dobrovoľne neplnila, čo na základe zákonného úrazového poistenia plniť mala a za ňu plnil sám žalobca, došlo k jej bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka.

V preskúmvanej veci bolo potrebné ustáliť charakter právnej povinnosti žalovanej. Predovšetkým bolo potrebné zodpovedať otázku, či žalovanej vznikla zákonná povinnosť hradiť za žalobcu poškodenému škodu na zdraví, t.j. či žalovanej vznikla vôbec povinnosť hradiť túto škodu titulom zákonného úrazového poistenia za žalobcu, ktorému bola povinnosť odškodnenia nad sumu podľa § 7 ods. 2 vyhlášky uložená právoplatným súdnym rozhodnutím.

Podľa § 454 Občianskeho zákonníka bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám. Predpokladom vzniku zodpovednosti z bezdôvodného obohatenia podľa tohto zákonného ustanovenia je na jednej strane existencia právnej povinnosti (zákonnej alebo zmluvnej) na plnenie u toho, za koho sa plnilo a na druhej strane neexistencia takejto povinnosti u toho, kto v skutočnosti plnil. Za obohateného treba považovať toho, za koho sa plnilo a nie toho, komu sa plnenie poskytlo.

Z dokazovania vykonaného v danej veci vyplynulo, že rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves z 28. februára 2008 sp.zn. 5 C 96/2005 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 26. februára 2009 sp.zn. 2 Co 145/2008, právoplatným 11. apríla 2009, bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť poškodenému mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky) z titulu choroby z povolania (zistenej 22. novembra 2001 a prehodnotenej lekárskeho posudkom o sťaženi spoločenského uplatnenia vystaveným 15. marca 2005) nad sumu uvedenú v § 7 ods. 2 vyhlášky. Uvedený skutkový záver medzi účastníkmi sporný nebol. Zo súdneho spisu vyplýva, že spornou nebola ani skutočnosť, že medzi účastníkmi existoval zákonný poistný vzťah v čase zistenia choroby z povolania poškodenému (v roku 2001) i v čase prehodnotenia jeho choroby z povolania (v roku 2005). Spornou v preskúvanom prípade bola povinnosť žalovanej nahradiť škodu priznanú poškodenému právoplatným súdnym rozhodnutím nad sumu podľa § 7 ods. 2 vyhlášky a jej povinnosť vôbec poškodenému túto náhradu plniť, keď k plneniu bol právoplatným súdnym rozhodnutím zaviazaný žalobca. Žalovaná odmietala plnenie nad sumu určenú v § 7 ods. 2 vyhlášky z toho dôvodu, že plnenie priznané poškodenému presahuje rozsah uvedený v § 99 zákona o sociálnom poistení v znení do 31. júla 2004 a z dôvodu, že k plneniu nebola súdnym rozhodnutím zaviazaná ona, ale žalobca. Tieto dôvody uvádzala i v dovolaní.

Podľa § 99 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. júla 2004, poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu. Podľa ods. 2 prvej vety tohto ustanovenia, suma náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nemôže v úhrne byť vyššia ako suma podľa osobitného predpisu. S účinnosťou od 1. augusta 2006 bol v tomto ustanovení doplnený odkaz na zákon č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Pokiaľ dovolateľka namieta nesprávne právne posúdenie v prejednávanej veci z toho dôvodu, že nemohla poskytnúť plnenie poškodenému, pretože platí limit uvedený v § 99 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 7 ods. 2 vyhlášky, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že toto ustanovenie bolo účinné do 31. júla 2004 a lekársky posudok, ktorým bola poškodenému choroba z povolania prehodnotená, bol vystavený 15. marca 2005, kedy platilo ustanovenie § 99 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. augusta 2004. Zároveň však dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že i v prípade, že by sa na preskúmaný prípad vzťahovalo ustanovenie § 99 v znení účinnom do 31. júla 2004, podľa ktorého suma náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nemôže byť v úhrne vyššia, ako suma podľa osobitného predpisu, bolo by treba mať za to, že touto sumou je suma určená v ustanovení § 7 vyhlášky, stanovujúcom výšku odškodnenia. Výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia presahujúcu sumu podľa § 7 ods. 2 vyhlášky je oprávnený zvýšiť v prípadoch osobitného zreteľa v súlade s ustanovením § 7 ods. 3 vyhlášky len súd. Keďže suma takto určená je sumou podľa osobitného predpisu, bola by žalovaná povinná uhradiť poškodenému i podľa ustanovenia § 99 účinného do 31. júla 2004 súdom mimoriadne zvýšenú náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia. K vypusteniu odseku 2 § 99 zákona o sociálnom poistení došlo na základe čl. I bodu 15 zákona č. 439/2004 Z.z. z toho dôvodu, že podrobnú úpravu nároku na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia ponecháva zákon o sociálnom poistení na osobitný predpis. Osobitným predpisom, podľa ktorého má v zmysle § 99 účinného od 1. augusta 2004 poškodený nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, je zákon č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“). Do 1. augusta 2004 (do účinnosti zákona č. 437/2004 Z.z.) bola týmto osobitným predpisom vyhláška. Avšak podľa vyhlášky bolo potrebné postupovať aj v preskúvanom prípade, pretože podľa § 11 zákona č. 437/2004 Z.z. sa na sťaženie spoločenského uplatnenia z choroby z povolania, ktorá bola zistená pred 1. augustom 2004 (v preskúvanom prípade bola choroba z povolania zistená v roku 2001) vzťahujú doterajšie predpisy. Týmto doterajším predpisom je vyhláška, podľa ktorej aj v preskúvanom prípade súd priznal poškodenému mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu uvedenú v § 7 ods. 2 vyhlášky.

Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky, výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60,- Sk za jeden bod.

Podľa § 7 ods. 2 vyhlášky, celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000,- Sk; z toho za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000,- Sk.

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Z uvedených ustanovení § 7 vyhlášky ako osobitného predpisu nepochybne vyplýva, že stanovuje sumy odškodnenia náhrady škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a to jednak maximálne sumy odškodnenia (§ 7 ods. 1 a 2) a jednak zvýšené sumy nad rámec týchto maximálnych súd v prípadoch hodných osobitného zreteľa, o ktorom primeranom zvýšení odškodnenia môže rozhodnúť len súd a na ktoré má potom poškodený nárok na základe právoplatného súdneho rozhodnutia (na základe ktorého súčasne vzniká povinnosť náhradu poškodenému zaplatiť), ktoré rozhodnutie má konštitutívne účinky, pretože povinnosť zaplatiť náhradu zodpovedajúcu ďalšiemu zvýšeniu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, márnym uplynutím ktorej dochádza k omeškaniu s plnením.

Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia je v zmysle zákona o sociálnom poistení úrazovou dávkou (§ 13 ods. 3 písm. h/ zákona o sociálnom poistení), ktorá sa poskytuje za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení z úrazového poistenia zamestnávateľa (§ 16 zákona o sociálnom poistení). Nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec po splnení podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení (§ 17 zákona o sociálnom poistení). Poškodeným na účely poskytovania úrazových dávok je aj ten zamestnanec, u ktorého sa zistila choroba z povolania (§ 83 zákona o sociálnom poistení) a v zmysle § 99 zákona o sociálnom poistení má poškodený nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu.

Na základe vyššie uvedeného tak mal v preskúvanom prípade poškodený v spojení s právoplatným súdnym rozhodnutím nárok na poskytnutie úrazovej dávky žalovanou, ktorý nárok bola žalovaná povinná uspokojiť na základe zákonného úrazového poistenia v spojení s právoplatným súdnym rozhodnutím.

Pokiaľ žalovaná neposkytla poškodenému úrazovú dávku priznanú mu právoplatným súdnym rozhodnutím za žalobcu a následne odmietla žalobcovi ním poskytnuté plnenie poškodenému uhradiť aj z toho dôvodu, že na plnenie bol súdnym rozhodnutím zaviazaný žalobca a nie žalovaná, k uvedenému dovolací súd uvádza nasledovné.

Vzťah zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri chorobe z povolania je vzťahom pracovnoprávnym v zmysle Zákonníka práce, ktorá zodpovednosť v konaní sporná nebola (bola daná právoplatným súdnym rozhodnutím). Z tohto zodpovednostného vzťahu vyplýva zodpovednosť zamestnávateľa za škodu, ktorá jeho zamestnancovi vznikla. Pre tieto prípady zodpovednosti zamestnávateľa za škodu, ktorú spôsobí svojmu zamestnancovi chorobou z povolania (i pracovným úrazom), bolo zo zákona zriadené úrazové poistenie (predtým poistenie zodpovednosti za škodu), ktorého podstatou a účelom je namiesto zamestnávateľa (zo zákonného úrazového poistenia) poskytnúť dávku poškodenému, na ktorú má nárok. V preskúvanom prípade nebolo sporné, že v čase vzniku choroby z povolania i v čase prehodnotenia choroby z povolania, bol žalobca zo zákona pre tento prípad úrazovo poistený.

Na základe vyššie uvedeného, keď poškodený má nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 99 zákona o sociálnom poistení podľa osobitného predpisu v spojení s právoplatným rozhodnutím vydaným súdom podľa § 7 ods. 3 vyhlášky nad sumu uvedenú v § 7 ods. 2 vyhlášky a žalovaná poškodenému neplnila z titulu úrazového poistenia zamestnávateľa, ale plnil žalobca, má podľa § 454 Občianskeho zákonníka žalobca právo na vydanie bezdôvodného obohatenia.

K bezdôvodnému obohateniu žalovanej na úkor žalobcu totiž došlo tým, že to, čo bola žalovaná povinná plniť na základe zákonnej právnej povinnosti, plnil sám žalobca. Nedošlo tak k zmenšeniu jej majetku, ako by tomu bolo v prípade, pokiaľ by poškodenému plnila sama. Obohatenie je preto povinná žalobcovi vydať. Neobstojí námietka žalovanej, že súdnym rozhodnutím bol zaviazaný žalobca. Súd správne zaviazal žalobcu ako bývalého zamestnávateľa, ktorý v zmysle pracovnoprávných predpisov zamestnancovi za škodu spôsobenú chorobou z povolania zodpovedá. Avšak z titulu úrazového poistenia žalobcu bola žalovaná povinná poškodenému dávku vyplatiť. Je potrebné poznamenať, že žalovaná v pôvodnom konaní o zvýšení odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vystupovala

ako vedľajší účastník a mohla voči rozhodnutiu, ak s ním nesúhlasila, podať mimoriadny opravný prostriedok. Na základe uvedeného, keď v preskúvanom prípade žalovaná poškodenému neplnila, ale plnil sám žalobca, plnil namiesto žalovanej.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje s právnym záverom odvolacieho súdu, že v preskúvanom prípade je potrebné aplikovať všeobecné ustanovenie § 454 Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení, keďže Občiansky zákonník, Zákonník práce, ani zákon o sociálnom poistení nemá osobitné ustanovenia, ktoré by upravovali prípad, keď zamestnávateľ, zodpovedný za škodu svojmu zamestnancovi plní za poisťovňu, ktorá je sama povinná plniť z dôvodu zákonného úrazového poistenia.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolateľka napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd nepriznal v dovolacom konaní úspešnému žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.), pretože mu žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. marca 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

